

KARACİĞER LABORATUVAR TESTİ SONUÇLARINIZI ÖĞRENİN

Karaciğer Fonksiyon Testleri: Bunlar nelerdir?

Karaciğer fonksiyon testleri, karaciğer hastalığını veya hasarını teşhis etmeye ve izlemeye yardımcı olmak için kullanılan kan testleridir. Bu farklı kan testleri, karaciğerdeki yağ miktarını veya hasarı tespit etmek için kullanılır. Spesifik kan testleri şunları içerir (ancak bunlarla sınırlı değildir):

- Alanin Aminotransferaz (ALT)
- Albümin
- Globülinler
- Aspartat Aminotransferaz (AST)
- Kan Üre Azotu (BUN)
- Glomerüller Filtrasyon Hızı (GFR)
- Alkalın Fosfataz (ALP)
- Bilirubin
- Hemoglobin A1c (HbA1c)
- Trombosit Oran İndeksi (APRI)
- Gama-glutamiltransferaz (GGT)
- L-laktat dehidrojenaz (LD)
- Protrombin süresi (PT)

Genellikle karaciğer hastalığının görülmesi zor olduğundan, laboratuvar testlerinin yapılması ve tarama önemlidir. İnvaziv olmayan araçlar daha güvenli ve hatta daha hassas olabilir.

Bir karaciğer testi bize sadece vücudunuzun içinde neler olup bittiğinin anlık bir görüntüsünü verir ve her zaman resmin tamamını sunmaz. Tek bir laboratuvar testinin sonuçları her zaman endişe verici olmayabilir, sağlık çalışanları anormal laboratuvar sonuçlarının eğilimlerine dikkat ederler. Hasta veya stresli hissetmek laboratuvar sonuçlarınızı etkileyebilir, bu nedenle kendinizi nasıl hissettiğinize dikkat edin.

Laboratuvar Testlerime Nasıl Hazırlanırım?

Hidrasyon çok önemlidir. Laboratuvar testlerinizin iki gün öncesinden başlayarak bol su içtiğinizden emin olun!

Rahat biçimde giyinin (işlemin daha kolay yapılmasını sağlamak için kısa kollu tişört giymeyi tercih edin)

Laboratuvar testleriniz ile ilgili herhangi bir endişeniz varsa, laboratuvar teknisyeninize sorun. Referans aralıkları yaşa, cinsiyete, ırka/etnik kökene ve hatta laboratuvara göre farklılık gösterebilir, bu nedenle laboratuvar teknisyeniniz ile iletişim kurduğunuzdan emin olun!

Sağlık çalışanınız tarafından verilen tüm talimatlara uyun.

Laboratuvar Sonularımı Anlamak

ALT (Alanin Aminotransferaz)

- ALT, vücudunuzun diğere bölgelerinde de bulunmasına rağmen çoğunlukla karaciğereinizde bulunan bir enzimdir. ALT için yapılan bir kan testi doktorların karaciğereinizin sağılığını kontrol etmesine yardımcı olabilir. Karaciğereiniz hasar olması durumunda, kandaki ALT seviyeleri yükselebilir.¹
- *Aralıklar:* Normal aralıklar 7 ila 56 U/l (litre başına birim) arasındadır.

BUN (Kan Üre Azotu)

- BUN testi kanınızda ne kadar üre azotu olduğunu ölçer ve bu da böbreklerin ne kadar iyi çalıştığını gösterir.²
- *Aralıklar:* Normal aralıklar 6 ila 24 mg/dL (2,1 ila 8,5 mmol/l) arasındadır.

Globülinler

- Bu test, bağışıklık sisteminizin sağılığını belirlemek için kullanılan globülin adlı bir proteinin kan seviyelerini ölçer.³
- *Aralıklar:* Normal aralıklar 2,0 ila 3,5 g/dL (desilitre başına gram) veya 20 ila 35 g/l (litre başına gram) arasındadır.

AST (Aspartat Aminotransferaz)

- AST karaciğere, kalp, beyin, pankreas, böbrekler, kaslar ve vücudunuzdaki diğere birçok dokuda bulunan bir enzimdir. Kandaki yüksek AST seviyeleri, karaciğere hastalığı gibi altta yatan bir hastalığın belirtisi olabilir.⁴
- *Aralıklar:* Normal aralıklar 8-33 U/l arasındadır.

Bilirubin

- Bilirubin, hemoglobinin (kırmızı kan hücrelerindeki pigment) parçalanması sonucu ortaya çıkan sarı pigmenttir. Normalden düşük bilirubin seviyeleri genellikle endişe verici değildir, ancak kan dolaşımındaki yüksek bilirubin seviyeleri karaciğere veya safra kanalları ile ilgili sorunlara işaret edebilir.⁵
- *Aralıklar:* Normal aralıklar 0,3 - 1,2 mg/dL arasındadır.

GFR (Glomerüler Filtrasyon Hızı)

- GFR, böbreklerin toksinleri veya atıkları uzaklaştırmak için kanı filtreleme hızıdır. GFR değerinizi bilmek böbrek hastalığı, diyabet ve diğer hastalıkların erken teşhisine yardımcı olabilir.⁶ Daha yüksek bir GFR daha iyi böbrek fonksiyonuna işaret eder.
- *Aralıklar:* Ortalama yaklaşık 116 mL/dk/1,7m².

HbA1c (Hemoglobin A1c)

- HbA1C testi, son 2-3 ay içinde ortalama kan şekeri düzeyinizin ne olduğunu gösteren bir kan testidir. Kan şekeri seviyelerinin izlenmesi, diyabet gibi uzun vadeli sağlık komplikasyonlarının önlenmesine veya geciktirilmesine yardımcı olabileceğinden önemlidir.⁷
- *Aralıklar:* Normal: Normal aralıklar %5,7 - %6,4 arasındadır.

ALP (Alkalin Fosfataz)

- ALP karaciğerin yanı sıra böbreklerde, kemiklerde ve sindirim sisteminde de bulunan bir enzimdir. Kan dolaşımındaki ALP seviyelerinin izlenmesi, karaciğer sorunları, kemik bozuklukları ve böbrek hastalığı da dahil olmak üzere çok çeşitli hastalığın erkenden teşhis edilmesini sağlar.⁸
- *Aralıklar:* Normal aralıklar 44-147 IU/l arasındadır.

LD (L-laktat dehidrojenaz)

- LD kaslarda, böbreklerde, karaciğerde ve kırmızı kan hücrelerinde bulunan önemli bir enzimdir. LD testleri vücuttaki yaygın doku hasarının tespitine yardımcı olur.⁹
- *Aralıklar:* Doğumda erkek olarak belirlenen kişiler için: 135-225 U/l (litre başına ünite). Doğumda kadın olarak belirlenen kişiler için: 135-214 U/l.

APRI (Trombosit Oran İndeksi)

- APRI testi, karaciğerde bulunan fibrozis (yara dokusu) miktarını belirlemenin invazif olmayan bir yoludur. Test AST ve trombosit seviyelerini ölçer ve bu seviyeler de genel sağlık durumunu gösterebilir.¹⁰
- *Aralıklar:* APRI değerinin 0,5'in altında olması, çok az fibrozisli sağlıklı bir karaciğeri gösterir. APRI değerinin 1,5'ten yüksek olması karaciğer dokusunda önemli bir skarlaşma, hatta siroz olduğunu gösterir.

PT (Protrombin süresi)

- Protrombin, kanın pıhtılaşmasına yardımcı olmak için karaciğer tarafından üretilen bir proteindir. PT'nizin belirlenmesi, doktorunuzun kanınızın nasıl pıhtılaştığını değerlendirmesine ve karaciğer sorunlarını kontrol etmesine olanak tanır.¹¹
- *Aralıklar:* PT sonuçlarınız saniye cinsinden gösteriliyorsa, normal aralık 10-13 saniyedir. PR sonuçlarınız uluslararası normalleştirilmiş oran (INR) olarak gösteriliyorsa, 1,1 veya altındaki değerler normal kabul edilir.

Albümin

- Albümin, karaciğer tarafından üretilen bir proteindir. Albümin kan testleri karaciğer ve böbrek fonksiyon bozukluğunu tespitine yardımcı olur.¹²
- *Aralıklar:* Normal aralıklar 3,5-5,5 g/dL arasındadır.

GGT (Gama-glutamiltransferaz)

- GGT karaciğer tarafından üretilen ve karaciğer, böbrekler, kalp, beyin ve pankreasta bulunan bir enzimdir. Kan GGT seviyeleri, karaciğer veya safra kanalı sorunlarını çok erken bir aşamada gösterebilir.¹³
- *Aralıklar:* 5-40 U/l (litre başına ünite).

Kan tahlillerim yeni tamamlandı. Sırada ne var?

Sonuçlarınızı ne zaman öğreneceğinizi bilmek önemlidir. Sonuçların yorumlanması ve size iletilmesi saatler, günler veya haftalar alabilir. Sonuçlarınız normal veya aralık dahilindeyse doktorun muayenehanesi sizinle iletişime geçebilir veya geçmeyebilir. Sonuçlar normalse, genellikle bir mobil uygulama, telefon araması, metin veya mektup yoluyla güvenli bir mesajla iletilebilir.

Laboratuvar sonuçlarınız aralık dışında veya anormal görünüyorsa, lütfen doktorunuza danışın. Sağlık hizmeti sağlayıcınıza sormak isteyebileceğiniz herhangi bir soru veya endişe için bilinçli bir şekilde not almanız önemlidir.

Test Sıklığı

Karaciğer fonksiyon testleri, karaciğerin düzgün çalışıp çalışmadığını gösteren temel proteinleri ve enzimleri izler. Anormal semptomlar yaşadığınızda, karaciğer fonksiyon bozukluğuna neden olabilecek durumlardan endişe duyduğunuzda veya karaciğerinize zarar verebilecek ilaçlar aldığınızda, karaciğer fonksiyonlarınızı kontrol ettirmelisiniz.

Karaciğer fonksiyon testleri genellikle karaciğer hastalığına işaret eden belirtiler ortaya çıktığında sağlık hizmeti sağlayıcıları tarafından önerilir. Bunlara arasında aşağıdakiler yer alır:

- **Sarılık (cildin veya gözlerin sarılaşması)**
- **İshal**
- **Koyu renkli idrar**
- **Açık renkli dışkı**
- **Yorgunluk**
- **Karın Ağrısı**
- **Bulantı ve kusma**

Bu belirtilere ek olarak, karaciğer hastalığı açısından yüksek risk altındaysanız (örneğin bazı ilaçların kullanımı, ailede karaciğer hastalığı öyküsü vb.) Test sıklığı veya yaşı ile ilgili belirli bir kılavuz bulunmamakla birlikte, sizin için doğru olan test sıklığını belirlemek için sağlık çalışanınız ile iletişim kurun.

Doktorunuza Sormanız Gereken Önemli Sorular:

1. Laboratuvar tahlillerim için ne sıklıkla gelmeliyim?
2. Laboratuvar tahlil sonuçlarım aralık dışında, ne yapmalıyım?
3. Mevcut laboratuvar tahlil sonuçlarım endişe verici mi? Eğer öyleyse, bunu nasıl yönetebilirim?
4. Tekrar tahlil yaptırmalı mıyım veya neden tekrar tahlil yaptırmam gerekiyor?
5. Tahlillerim diyet veya ilaçlardan etkilenir mi?
6. Diğer sağlık koşulları karaciğer tahlillerimi nasıl etkiler?
7. Sonuçlarım normal çıkarsa, bu endişelenecek bir şeyim olmadığı anlamına mı gelir?

**INTERNATIONAL
NASH DAY** |

INTERNATIONAL-NASH-DAY.COM
#NASHDAY

 www.GlobalLiver.org
 [@GlobalLiver](https://www.facebook.com/GlobalLiver)
 [@GlobalLiverInstitute](https://www.instagram.com/GlobalLiverInstitute)
 [@GlobalLiverInstitute](https://www.linkedin.com/company/GlobalLiverInstitute)

Yayın tarihi 2023

Global Liver Institute Hakkında

Global Liver Institute (GLI), karaciğer hastaları için önemli olan sorunları çözmek ve karaciğer hastalığından etkilenen bireylerin ve ailelerin yaşamlarını iyileştirmek için savunucuları donanımlı hale getirmek amacıyla kurulmuştur. GLI yeniliği teşvik eder, işbirliğini destekler ve karaciğer hastalıklarının ortadan kaldırılmasına yardımcı olacak en uygun yaklaşımların ölçeklendirilmesini destekler. GLI, karaciğer sağlığının, karaciğer hastalıklarının yaygınlığı ve etkisiyle orantılı olarak küresel halk sağlığı gündeminde yerini alması gerektiğine inanmaktadır. GLI, karaciğer sağlığını ve tüm karaciğer hastalıklarını bütünsel olarak ele alan ve dünya çapında faaliyet gösteren, hasta tarafından oluşturulan, hasta odaklı, kâr amacı gütmeyen tek kuruluştur. GLI'yi **Facebook**, **Instagram**, **LinkedIn**, ve **YouTube** üzerinden takip edin.

Referanslar

1. <https://my.clevelandclinic.org/health/diagnostics/22028-alanine-transaminase-alt>
2. <https://www.mayoclinic.org/tests-procedures/blood-urea-nitrogen/about/pac-20384821>
3. <https://my.clevelandclinic.org/health/diagnostics/22365-globulin-blood-test>
4. <https://my.clevelandclinic.org/health/diagnostics/22147-aspartate-transferase-ast>
5. <https://www.mayoclinic.org/tests-procedures/bilirubin/about/pac-20393041>
6. <https://my.clevelandclinic.org/health/diagnostics/21593-estimated-glomerular-filtration-rate-egfr>
7. <https://medlineplus.gov/lab-tests/hemoglobin-a1c-hba1c-test/>
8. <https://my.clevelandclinic.org/health/diagnostics/22029-alkaline-phosphatase-alp>
9. <https://my.clevelandclinic.org/health/diagnostics/22736-lactate-dehydrogenase-ldh-test>
10. <https://www.webmd.com/hepatitis/what-is-apri-score>
11. <https://www.mayoclinic.org/tests-procedures/prothrombin-time/about/pac-20384661>
12. <https://my.clevelandclinic.org/health/diagnostics/22390-albumin-blood-test#results-and-follow-up>
13. <https://medlineplus.gov/lab-tests/gamma-glutamyl-transferase-ggt-test/>